

СЕКЦІЯ 4

Міжнародний та національний досвід організації, функціонування та розвитку аудиту

УДК 657.631.8

Н. С. Шалімова, д-р екон. наук, професор, декан факультету обліку та фінансів
Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

ВПЛИВ ПОДАТКОВИХ ВІДНОСИН НА ЦІЛІ, ЗАДАЧІ ТА ОБСЯГ АУДИТОРСЬКИХ ПРОЦЕДУР ПРИ ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ З АУДИТУ ВІДПОВІДНО ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ

Ключові слова: аудит, завдання з аудиту, міжнародні стандарти аудиту, оподаткування, податкове законодавство.

Міжнародний стандарт аудиту (МСА) 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до Міжнародних стандартів аудиту» визначає мету аудиторської перевірки фінансових звітів у такий спосіб: надання аудитору можливості висловити думку стосовно того, чи складені фінансові звіти в усіх суттєвих аспектах згідно з визначеною концептуальною основою фінансової звітності (п. 11 «а»). Для висловлення думки аудитор повинен використати такі формулювання: «надає достовірну та справедливу інформацію» або «відображає достовірно в усіх суттєвих аспектах» (п. 35 МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності»), а саме формування думки має містити оцінку того, чи були фінансові звіти підготовлені та подані відповідно до конкретних вимог застосованої концептуальної основи фінансової звітності щодо окремих класів операцій, залишків на рахунках і розкриттів. Серед зазначених критеріїв немає критерію «відповідність законодавству», під яким слід розглядати інші закони та нормативні акти, які не входять до концептуальної основи фінансової звітності. Проте ця оцінка є надзвичайно важливою для українських суб'єктів господарювання, оскільки дотримання законодавчих та нормативних документів, особливо з питань оподаткування, спричинює значний вплив на визначення критеріїв оцінки фінансової звітності.

При виконанні завдання з аудиту фінансової звітності податкові відносини мають такий вплив:

- по-перше, аудитори обов'язково повинні здійснювати окремі процедури, які стосуються статей щодо дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом;
- по-друге, обов'язковому розгляду підлягає податкове законодавство загалом як таке, що має суттєвий вплив на показники фінансової звітності відповідно до вимог МСА 250 «Розгляд законодавчих та нормативних актів при аудиті фінансової звітності»;
- по-третє, розрахунки з бюджетом та державними цільовими фондами є тими сферами, в яких ризик виникнення помилок та шахрайства є доволі високим, що вимагає ретельного дотримання вимог МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства при аудиті фінансової звітності».

Перший прояв податкових відносин полягає в наявності окремих рядків у формах фінансової звітності, присвячених розрахункам із бюджетом і державними цільовими фондами по податкам, зборам та обов'язковим платежам: Баланс (р. 1135 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом», ряд. 1136 «у тому числі з податку на прибуток», р. 1620 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом», р. 1621 «у тому числі з податку на прибуток», р. 1625 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування»); Звіт про рух грошових коштів (р. 3005 «Надходження від повернення податків і зборів», р. 3006 «у тому числі податку на додану вартість», р. 3100 «Витрачання на оплату відрахувань на соціальні заходи», р. 3115 «Витрачання на оплату зобов'язань з податків і зборів»).

У цьому випадку обов'язковою є перевірка статей форм фінансового звіту (балансу та звіту про рух грошових коштів), які стосуються залишків дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань за розрахунками з бюджетом та зі страхування, витрачання грошових коштів на оплату відрахувань на соціальні заходи, зобов'язань із податків і зборів, надхо-

дження грошових коштів у вигляді повернення податків і зборів. Аудитор обов'язково виконує тести заходів контролю та процедур по суті за цим класом операцій, залишками на рахунках та розкриттям інформації, а також процедури всіх типів: перевірка, спостереження, запит, підтвердження, перерахунок, повторне виконання та аналітична процедура. У цьому конкретному випадку аудитор базується на вимогах таких МСА, як МСА 500 «Аудиторські докази», 501 «Аудиторські докази – додаткові міркування щодо відібраних елементів», 505 «Зовнішні підтвердження», 520 «Аналітичні процедури», 530 «Аудиторська вибірка», 540 «Аудит облікових оцінок, у тому числі облікових оцінок за справедливою вартістю, та пов'язані з ними розкриття інформації», 550 «Пов'язані особи», 560 «Подальші події», 570 «Безперервність», 590 «Письмові запевнення»

Другий прояв впливу податкового законодавства на показники фінансової звітності та розкриття інформації у фінансовій звітності випливає з існування окремого МСА 250 «Розгляд законодавчих та нормативних актів при аудиті фінансової звітності», який входить до групи стандартів, що встановлюють загальні принципи аудиту та обов'язки сторін, з одного боку, вважається абсолютно логічним, але з іншого, викликає цілу низку питань при його докладному вивченні та порядку його застосування з урахуванням вимог українського законодавства. Цілі аудитора при розгляді законодавчих та нормативних актів сфери оподаткування такі: отримання достатніх і прийнятних аудиторських доказів щодо дотримання положень законодавчих та нормативних актів, які регулюють податкові відносини, як такі, що безпосередньо впливають на визначення суттєвих сум і розкриття інформації у фінансовій звітності суб'єкта господарювання; виконання визначених аудиторських процедур для виявлення недотримання вимог законодавчих та нормативних актів сфери оподаткування, які мають суттєвий вплив на фінансову звітність; виконання належних дій у відповідь на недотримання або підозрюване недотримання вимог законодавчих та нормативних актів, які регулюють порядок нарахування та сплати податків, зборів та обов'язкових платежів юридичними особами, ідентифікованих під час аудиту.

Питання відповідальності аудитора за розгляд шахрайства регламентуються МСА 240 «Відповідальність аудитора, що стосується шахрайства при аудиті фінансової звітності». Аудитор повинен особливо ретельно досліджувати чинники (фактори) ризику суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок шахрайства при розрахунках бюджетом та державними цільовими фондами, а також ретельно планувати процедури з метою виявлення обставин, які можуть свідчити про шахрайство у сфері оподаткування. Цілі аудитора при дослідженні шахрайства у сфері оподаткування при аудиті фінансової звітності: ідентифікувати та оцінити ризики суттєвого викривлення фінансової звітності внаслідок шахрайства при нарахуванні та сплаті податків, зборів та обов'язкових платежів; отримати достатні та прийнятні аудиторські докази, що стосуються оцінених ризиків суттєвого викривлення внаслідок шахрайства, через розробку й застосування прийнятних дій у відповідь; вжити належних заходів у відповідь на шахрайство або підозрюване шахрайство при нарахуванні та сплаті податків, ідентифіковане під час аудиту.

Список використаних джерел: 1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2016-2017 років. Частина I. URL: https://www.apu.net.ua/attachments/article/1151/2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C1.pdf.

УДК 657

О. О. Костенко, здобувачка вищої освіти магістратури

І. І. Афанас'єва, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ФУНКЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА АВІАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ключові слова: внутрішній аудит, авіаційні підприємства, еколого-економічна діяльність, фінансово-господарський контроль, система внутрішнього контролю, функції, завдання внутрішнього аудиту, служба внутрішнього аудиту.

Сучасні інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, вимагають суттєвих змін у процесі планування та аудиту фінансово-господарської діяльності підприємств різних галузей економіки. У період економічної кризи ефективність діяльності суб'єкта господарювання